EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 7.3.2018
COM(2018) 120 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKI CENTRALNI BANKI IN EUROSKUPINI

Evropski semester 2018: Ocena napredka pri strukturnih reformah in preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij ter rezultati poglobljenih pregledov v skladu z Uredbo (EU) št. 1176/2011

{SWD(2018) 200-226}

1. UVOD

Evropsko gospodarstvo doživlja največjo rast v zadnjem desetletju. Letna rast BDP je lani dosegla najvišjo vrednost v zadnjih desetih letih. Naložbe se povečujejo. Pozitivni gospodarski obeti so vključevali izboljšanje na trgu dela in boljše socialne rezultate. Zaposlenost je z 236,3 milijona ljudi, ki trenutno delajo v EU, rekordno visoka. Stopnja brezposelnosti je zdaj skoraj na isti ravni kot pred krizo. Nadaljnje izboljšanje na trgu dela povečuje možnosti za dohodke. Javne finance se še naprej izboljšujejo, gospodarstvi EU in euroobmočja pa sta z realno rastjo v višini 2,4 % v letu 2017 uspešnejši od pričakovanj ter v celoti prispevata k trdni rasti na svetovni ravni.

Glede na pozitivne novice o gospodarskem razpoloženju in domačem povpraševanju naj bi se ta zagon nadaljeval[1]**.** BDP euroobmočja in EU naj bi se v letu 2018 povečal za 2,3 %, nato pa naj bi se v letu 2019 nekoliko zmanjšal na 2,0 %. Hkrati so še vedno prisotna številna tveganja, zlasti s finančnih trgov zaradi visokih vrednotenj sredstev, ki so lahko občutljiva na manj ugodne finančne pogoje. Ostajajo tudi tveganja, povezana z izidom pogajanj o izstopu Združenega kraljestva, ter geopolitične napetosti in prehod na bolj navznoter obrnjene politike.

Zaradi ugodnih pogojev je mogoče dodatno okrepiti temelje evropskih gospodarstev. Hkrati preostala tveganja opozarjajo, da je treba to tudi storiti ter nadaljevati prizadevanja, da se odpravijo temeljne posledice krize. V nekaterih državah članicah so še vedno visoke ravni podjetniškega, gospodinjskega in javnega dolga. Poleg tega gospodarska rast v državah članicah in med njimi ni enakomerna, zato je potreben čas, da se bo v enaki meri občutila v vseh delih Evrope. 18 milijonov ljudi še vedno išče zaposlitev, ob tem sta brezposelnost mladih in dolgotrajna brezposelnost v nekaterih državah še vedno zelo visoki. Razpoložljivi dohodek gospodinjstev še ni nad ravnmi pred krizo v vseh državah članicah. Delež prebivalstva, ki ga ogroža revščina ali socialna izključenost, se je vrnil na raven pred krizo. Spet se je začel proces gospodarske in socialne konvergence, medtem ko v nekaterih državah članicah strukturne pomanjkljivosti zavirajo potencial za rast in njihovo sposobnost soočanja s prihodnjimi pretresi. Hkrati tehnološke spremembe gospodarstva spodbujajo, da sprejmejo inovacije in ob tem poskrbijo, da družbe ostajajo enako vključujoče kot doslej. Zdaj je čas za nadaljevanje reform, ki so potrebne za doseganje večje odpornosti evropskih gospodarstev in ustvarjanje bolj vključujoče rasti.

Evropski semester s svojim stalnim poudarkom na treh prednostnih stebrih, tj. naložbah, strukturnih reformah in odgovornih fiskalnih politikah, še naprej usmerja države članice pri sprejemanju potrebnih reform. Te ekonomske usmeritve za države članice so podane v letnem pregledu rasti za leto 2018 v skladu z govorom predsednika Junckerja o stanju v Uniji leta 2018. V priporočilu za ekonomsko politiko euroobmočja v letu 2018[2] je poudarjena potreba po reformah za spodbujanje ustvarjanja kakovostnih delovnih mest, socialne pravičnosti, ponovnega uravnoteženja in konvergence, večjih naložb, kakovosti javnih financ, dokončanja bančne unije in unije kapitalskih trgov ter poglobitve ekonomske in monetarne unije. Priporočilo prav tako poziva k boju proti agresivnemu davčnemu načrtovanju. Države članice poziva, naj dajo prednost reformam, ki povečujejo produktivnost in potencial rasti, izboljšujejo institucionalno in poslovno okolje, odpravljajo ozka grla za naložbe, spodbujajo inovacije, podpirajo oblikovanje kakovostnih delovnih mest in

[1] Glej evropsko gospodarsko napoved iz zime 2018.

[2] Svet je priporočilo za euroobmočje sprejel 23. januarja 2018. V njem so navedene skupne usmeritve glede glavnih gospodarskih in finančnih izzivov za euroobmočje in njegove države članice, kar usmerja proces, ki privede do priprave priporočil za posamezne države članice euroobmočja.

zmanjšujejo neenakost. Države članice s primanjkljaji na tekočem računu ali visokim zunanjim dolgom bi morale dodatno omejiti rast stroškov dela na enoto in izboljšati svojo konkurenčnost, medtem ko bi morale države članice z velikimi presežki na tekočem računu tudi ustvariti pogoje za spodbujanje rasti plač ob spoštovanju vloge socialnih partnerjev ter za spodbujanje naložb v podporo domačemu povpraševanju in potencialu rasti.

Letos je bil evropski semester še dodatno obogaten z razvojem evropskega stebra socialnih pravic. Steber so novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija na socialnem vrhu za pravična delovna mesta in rast v Göteborgu. Ključno sporočilo letnega pregleda rasti za leto 2018 je potreba po izvajanju stebra za obnovljeno konvergenco za doseganje boljših delovnih in življenjskih razmer po vsej EU. To zahteva pravične in dobro delujoče trge dela ter sodobne sisteme izobraževanja in usposabljanja, ki ljudem zagotovijo znanja in spretnosti, ki ustrezajo potrebam trga dela. To bi bilo treba podpreti z vzdržnimi in ustreznimi sistemi socialne zaščite. V danes objavljenih poročilih o državah je obravnavano, kako uspešne so države članice pri treh razsežnostih stebra: enakih možnostih in dostopu do trga dela, poštenih delovnih pogojih ter socialni zaščiti in vključevanju. Zagotavljanje ustreznih znanj in spretnosti ter vztrajna vrzel stopnje zaposlenosti po spolu, visoka stopnja segmentacije trga dela in tveganje revščine zaposlenih, majhen učinek socialnih transferjev na zmanjšanje revščine, počasna rast plač in neučinkovit socialni dialog so v nekaterih državah članicah še posebej pereča področja. Za analizo uspešnosti držav članic s primerjalnega vidika poročila o državah temeljijo tudi na analizah referenčnih vrednosti, izvedenih pri denarnih nadomestilih za brezposelnost, aktivnih politikah trga dela in minimalnem dohodku.

Na danes objavljenih poročilih o državah bodo temeljila prihajajoča priporočila Komisije za posamezne države, ki bodo objavljena pozneje spomladi. Teh 27 poročil o državah[3] vsebuje pregled gospodarskih in socialnih dogajanj, izzivov in možnosti za države članice. V okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji je bilo po objavi poročila o mehanizmu opozarjanja za leto 2018 opravljenih več poglobljenih pregledov, njihove ugotovitve pa so sestavni del poročil za Bolgarijo, Hrvaško, Ciper, Francijo, Nemčijo, Irsko, Italijo, Nizozemsko, Portugalsko, Slovenijo, Španijo in Švedsko. Poročila o državah vsebujejo tudi pregled napredka držav članic pri izvajanju priporočil za posamezne države v preteklih letih z večletne perspektive, kot se zdaj izvaja v okviru cikla evropskega semestra, da se upošteva čas, potreben za popolno izvedbo najpomembnejših reform. V poročilih o državah pa se spremlja tudi napredek pri doseganju ciljev strategije Evropa 2020.

2. NAPREDEK PRI IZVAJANJU PRIPOROČIL ZA POSAMEZNE DRŽAVE

Države članice še naprej dosegajo napredek pri izvajanju priporočil za posamezne države, ki jih je sprejel Svet v okviru evropskega semestra. Izvajanje reform se je skupno nekoliko povečalo v primerjavi s pregledom stanja maja 2017[4]. To je spodbudno in kaže, da so bile izvedene pomembne reforme, katerih izvedba pa je včasih zahtevala več časa, kot je bilo pričakovano. Od začetka evropskega semestra v letu 2011 so države članice pri več kot dveh tretjinah priporočil dosegle vsaj „določen napredek“.

Na nekaterih ključnih področjih je bilo izvajanje reform solidno. Države članice so od začetka evropskega semestra v letu 2011 dosegle največ napredka na področju finančnih storitev, fiskalne politike in fiskalnega upravljanja. To še naprej odraža prednostno

[3] Poročilo o državi ni bilo pripravljeno za Grčijo, ki je v programu Evropskega mehanizma za stabilnost za makroekonomsko prilagoditev.

[4] Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki Evropski semester 2017: priporočila za posamezne države, COM(2017) 500 final.

obravnavo, namenjeno stabilizaciji javnih financ in finančnega sektorja po gospodarski in finančni krizi. Znaten napredek je bil dosežen tudi pri obravnavanju dostopa do financiranja, delovnopravni zakonodaji in okvirih za pogodbe o zaposlitvi. Na področjih, kot sta razširitev davčne osnove in promet, pa je bil dosežen bolj skromen napredek. V številnih državah članicah je napredek pri reševanju pomembnih izzivov, povezanih z dolgotrajno vzdržnostjo javnih financ, vključno s pokojninami, počasen. Regulativne reforme so izboljšale poslovno okolje, še posebej v tistih državah članicah, ki jih najbolj potrebujejo. Te reforme so zmanjšale upravne ovire za ustanavljanje novih podjetij, vendar je podjetništvo v številnih državah članicah še vedno šibko. Dostop do bančnih in drugih posojil za MSP se je izboljšal, vendar je v mnogih delih Unije še vedno premalo tveganega kapitala. O znatnem napredku je mogoče poročati tudi na področju javnih naročil. Reforme storitvenih trgov pa žal potekajo počasi, zlasti na področju poslovnih storitev, gradbeništva in nepremičnin.

Države članice dosegajo napredek pri uresničevanju ciljev, ki so jih določile pred osmimi leti v strategiji Evropa 2020[5]. EU se približuje svojim ciljem na področju izobraževanja, energije, podnebja in zaposlovanja. 14 držav članic je že doseglo svoje nacionalne cilje glede znižanja stopnje zgodnjega opuščanja šolanja in povečanja deleža prebivalstva s terciarno izobrazbo, 11 držav članic pa je doseglo svoje cilje glede energije iz obnovljivih virov. Doseganje cilja EU, ki znaša 75 % zaposlenosti leta 2020, je na dobri poti, če se bo sedanji trend nadaljeval, pri čemer je sedem držav članic že doseglo svoje nacionalne cilje. To je izreden dosežek glede na hude posledice, ki jih je imela kriza za zaposlovanje. Število ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, je bilo najvišje leta 2012, od takrat pa se je zmanjšalo približno na raven pred krizo. Zato cilj glede reševanja 20 milijonov ljudi iz revščine verjetno ne bo dosežen do leta 2020. Podobno je tudi cilj glede povečanja naložb v raziskave in razvoj na 3 % BDP precej oddaljen, zato si je treba čim bolj prizadevati, da se pravočasno doseže[6]. V Dodatku 2 je pregled napredka pri doseganju ciljev iz strategije Evropa 2020.

EU ima na voljo vrsto orodij za podporo državam članicam pri izvajanju njihovih reform. Program za podporo strukturnim reformam državam članicam na njihovo zahtevo zagotavlja praktično tehnično podporo pri oblikovanju in izvajanju reform, zlasti v okviru nadaljnjega ukrepanja na podlagi priporočil evropskega semestra[7]. Proračun EU se je tudi prek evropskih strukturnih in investicijskih skladov izkazal za močan instrument za spodbujanje naložb v kohezijo, izobraževanje in usposabljanje, povezljivost (prometna, energetska in digitalna infrastruktura – tudi v okviru instrumenta za povezovanje Evrope), inovacije, okolje in podporo za MSP. Tudi ta sredstva so odločilno prispevala k izboljšanju naložbenega okolja prek predhodnih pogojenosti. Komisija je v letu 2017 zaključila ocenjevanje njihovega izpolnjevanja; primerov neizpolnjevanja je bilo zelo malo in glede njih

[5] Ti cilji vključujejo povečanje stopnje zaposlenosti prebivalstva med 20. in 64. letom starosti na 75 %, povečanje naložb v raziskave in razvoj na 3 % BDP, 20-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, 20–odstotno povečanje deleža energije iz obnovljivih virov v končni porabi energije in 20-odstotno povečanje energijske učinkovitosti, zmanjšanje stopnje osipa v šolah na manj kot 10 %, povečanje deleža prebivalstva med 30. in 34. letom starosti s končano terciarno izobrazbo na 40 % in zmanjšanje tveganja revščine in socialne izključenosti za vsaj 20 milijonov ljudi.

[6] Referenčno leto za podatke je 2016.

[7] Povpraševanje po tehnični podpori iz programa za podporo strukturnim reformam je močno preseglo razpoložljiva sredstva za leti 2017 in 2018. V okviru programa za leto 2017 je bilo izbranih več kot deset držav članic, ki so prejele podporo za več kot 150 projektov. Danes je bil sprejet sklep o financiranju programa za podporo strukturnim reformam za leto 2018, v okviru katerega bo podporna služba za strukturne reforme zagotovila podporo več kot dvajsetim državam članicam za več kot 140 projektov, ki podpirajo izvajanje reform, povezanih z evropskim semestrom, ali drugih vseevropskih pobud politik, kot so strategija za enotni trg, enotni digitalni trg, energetska unija, unija kapitalskih trgov in evropski steber socialnih pravic.

se ukrepa. Evropski sklad za strateške naložbe (EFSI) ima pomembno vlogo pri spodbujanju zasebnih naložb, kar kaže, kako se lahko proračun EU hitro odzove na izzive in ustvari precejšen učinek finančnega vzvoda[8].

Evropska komisija je kot del svežnja o poglabljanju evropske ekonomske in monetarne unije 6. decembra 2017 predlagala orodje za izvajanje reform, da bi še okrepila podporo nacionalnim reformam po letu 2020. [9] Predlagala je tudi uvedbo preskusne faze do leta 2020. Komisija namerava predstaviti podrobnejše zamisli o novem orodju za izvajanje reform v okviru svojih predlogov za večletni finančni okvir po letu 2020.

3. ODPRAVLJANJE MAKROEKONOMSKIH NERAVNOTEŽIJ

Namen postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji je preprečiti nastanek morebitnih škodljivih makroekonomskih neravnotežij, če pa so bila taka neravnotežja ugotovljena, zagotoviti, da zadevna država članica sprejme ustrezne ukrepe za njihovo odpravo. Škodljiva makroekonomska neravnotežja lahko negativno vplivajo na gospodarsko stabilnost posamezne države članice, euroobmočja ali EU kot celote. Zato je njihovo pravočasno in učinkovito odpravljanje tako pomembno. Poglobljeni pregledi nudijo celostno analizo neravnotežij, s katerimi se soočajo države članice, kar omogoča ugotovitev preostalih slabosti, v širšem okviru evropskega semestra pa opredelitev preostalih vrzeli v politikah.

V poročilu o mehanizmu opozarjanja za leto 2018 je bilo ugotovljeno, da je zaradi makroekonomskih neravnotežij potreben poglobljen pregled za 12 držav članic. Za vse te države je bilo v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji presojeno, da so se v letu 2017 soočale z neravnotežji ali čezmernimi neravnotežji. Ta izbor je podprl tudi Svet v svojih sklepih o poročilu o mehanizmu opozarjanja[10]. Tako kot vsako leto so v poročilih o državah analizirani makroekonomska gibanja, odpravljanje neravnotežij in napredek pri odzivanju na zadevna priporočila glede politik[11], pri čemer se upoštevajo tudi čezmejne posledice.

Strukturne reforme, izvedene v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji, so utrle pot doseženemu ponovnemu uravnoteženju. Sedanji ugodni gospodarski zagon bi bilo treba izkoristiti za njihovo nadaljnje izvajanje. Okrevanje lahko prispeva k vzdržni odpravi neravnotežij samo z nadaljevanjem reform za podporo konkurenčnosti, odpornosti in višjemu potencialu rasti. Glede na pozitivne ciklične pogoje bi morale vse države članice dati prednost reformam, ki povečujejo njihovo potencial rasti, izboljšujejo institucionalno in poslovno okolje, odpravljajo ozka grla za naložbe, podpirajo oblikovanje kakovostnih delovnih mest in zmanjšujejo neenakost.

3.1 Ponovno uravnoteženje v EU in euroobmočju

Odpravljanje makroekonomskih neravnotežij se nadaljuje ob podpori reform in gospodarske rasti. Kljub temu ostajajo nekatere slabosti in se pojavljajo nova tveganja. Napredek pri odpravljanju zunanjih neravnotežij ni enakomeren, saj so bili veliki primanjkljaji na tekočih računih odpravljeni, veliki presežki pa vztrajajo. Neravnotežja na

8 Evropski sklad za strateške naložbe je do februarja 2018 sprožil skupne naložbe v višini 264,3 milijarde EUR.

9 Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu in Evropski centralni banki Novi proračunski instrumenti za stabilno euroobmočje v okviru Unije, COM(2017) 822.

10 Sklepi Sveta 5542/18 z dne 23. januarja 2018.

11 V skladu s členom 2 Uredbe (EU) št. 1176/2011 so „neravnotežja vsako gibanje, katerega makroekonomske posledice negativno vplivajo ali bi lahko negativno vplivale na pravilno delovanje gospodarstva države članice ali ekonomske in monetarne unije ali na delovanje celotne Unije“.

strani stanj, zlasti ravni zasebnega in javnega dolga, se prilagajajo, k čemur je pripomogla nominalna rast, vendar napredek ni enakomeren. Raven neto zunanjih obveznosti je v več državah članicah še vedno visoka. Glede na to, da se notranja in zunanja neravnotežja na strani stanj kljub nedavnim izboljšanjem pri tokovih le počasi prilagajajo, ostajajo vir tveganj v številnih državah članicah. Predvsem v državah, kjer zaenkrat niso ugotovljena neravnotežja, obstajajo znaki možnega pregrevanja cen stanovanjskih nepremičnin.

Presežek na tekočem računu za euroobmočje kot celoto se je v zadnjih letih močno povečal. Tekoči račun euroobmočja se je stabiliziral in naj bi do leta 2019 ostal pri približno 3 % BDP. Ta velik presežek odraža slabosti v skupnem povpraševanju, vključno s počasno rastjo plač, povezano z gospodarsko rastjo, ki je od leta 2009 nižja od potencialne. Proizvodna vrzel za euroobmočje naj bi se v letu 2018 prevesila v pozitivno, vendar je inflacija zaradi gospodarskega upada v celotnem euroobmočju nižja od cilja monetarnih organov, kar odraža tudi umirjeno rast plač kljub razmeram na trgu dela, ki jih zaznamujeta visoko povpraševanje po delu na eni strani in nizka stopnja brezposelnosti na drugi strani. Razvoj presežka na tekočem računu euroobmočja je povezan tudi z izvozno dinamiko v euroobmočju, ki temelji na konkurenčnosti evropskih proizvajalcev in ugodnem svetovnem povpraševanju po evropskih proizvodih in storitvah.

Razdolževanje zasebnega dolga poteka neenakomerno. Vztrajno visok zasebni dolg v več državah, ki ga pogosto spremlja tudi visok javni dolg, zavira naložbe in zmanjšuje možnosti za premostitev morebitnih pretresov. Zmanjšanjem deležev javnega dolga v BDP, vključno z deleži javnega dolga, čedalje bolj koristi višja nominalna rast, medtem ko zadolževanje gospodinjstev in nefinančnih družb počasi narašča. V večini držav članic je razdolževanje hitrejše v podjetniškem sektorju kot pri gospodinjstvih. Nekatere močno zadolžene države zmanjšujejo svoje obveznosti počasneje kot manj zadolžene države. Poleg tega je v večini močno zadolženih držav javni dolg začel upadati šele pred kratkim.

Stanje v bančnem sektorju se je znatno izboljšalo, vendar se sektor še vedno sooča z izzivi. V večini držav članic je v zadnjem času prišlo do pomembnih izboljšanj pri kapitalskih količnikih, obseg slabih posojil pa se je prav tako močno zmanjšal[12]. Tudi donosnost in tržno vrednotenje bank sta si v večini držav članic opomogla, skupaj s kreditnimi tokovi. Vendar je v nekaterih državah obseg slabih posojil še vedno velik in zmanjšuje možnosti posojanja, medtem ko nizka donosnost ovira prizadevanja za rezervacije in notranje ustvarjanje kapitala ter zmanjšuje možnosti za zbiranje kapitala na trgu.

V večini držav cene stanovanjskih nepremičnin pospešeno rastejo; spremljati je treba morebitna tveganja pregrevanja. Vrednotenja so po prilagoditvi navzdol po krizi pod preteklimi najvišjimi vrednostmi, vendar v nekaterih primerih razpoložljivi kazalniki kažejo na precenitev. V čedalje več državah, tudi v državah, ki se ne soočajo z neravnotežji in se ta tveganja ne zdijo neposredno zaskrbljujoča, so prisotni znaki morebitnega pregrevanja in dinamika cen se povečuje. Poleg tega je v nekaterih državah zaskrbljujoč socialni učinek naraščanja cen stanovanjskih nepremičnin, kar poudarja potrebo po naložbah v primerna socialna stanovanja in drugi stanovanjski pomoči.

Zaposlovanje v Evropi še vedno enakomerno narašča, čeprav so v nekaterih državah članicah še vedno slabosti. Razmere na trgu dela so se še naprej izboljševale. Čeprav brezposelnost na splošno upada, je v nekaterih državah še vedno visoka, zlasti med mladimi in dolgotrajno brezposelnimi. Premajhna izkoriščenost delovne sile se zmanjšuje, vendar

[12] Glej sporočilo Komisije: Prvo poročilo o napredku pri zmanjšanju slabih posojil v Evropi, COM(2018) 37 final. Skupni obseg slabih posojil v EU je še vedno na ravni 950 milijard EUR, tj. precej nad ravnmi pred krizo. Vendar stalno upada in povprečni delež slabih posojil se je od leta 2014 zmanjšal za tretjino.

težava ostaja znatna celo v državah z nizko stopnjo brezposelnosti. Gibanje plač ostaja zmerno v večini držav in sektorjev. Tveganje revščine se na splošno zmanjšuje, vendar je v nekaterih državah visoko.

3.2 Izvajanje postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji

Komisija je v okviru posebnega spremljanja pregledala gospodarska gibanja in ukrepe politik, ki so jih sprejele države z neravnotežji ali čezmernimi neravnotežji. Svet je podprl ugotovitve poročil o posebnem spremljanju. Obseg in oblika poglobljenih pregledov ter razvrstitev neravnotežij v postopku v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji so ostali stabilni.

Število držav članic z ugotovljenimi neravnotežji ali čezmernimi neravnotežji se zmanjšuje. V letu 2017 so bila neravnotežja ugotovljena v šestih državah članicah, v prav toliko njih pa so bila ugotovljena tudi čezmerna neravnotežja. Teh dvanajst držav članic je bilo izbranih za dodatno analizo tudi v letu 2018. Pri poglobljenih pregledih je bilo ugotovljeno, da se ena država ne sooča z neravnotežji, osem se jih sooča z neravnotežji, tri pa se soočajo s čezmernimi neravnotežji. V Dodatku 3 so povzete ugotovitve iz poglobljenih pregledov po državah članicah[13].

Tabela 1: Rezultati poglobljenih pregledov v obdobju 2017–2018

	Rezultati poglobljenih pregledov v letu 2017	Rezultati poglobljenih pregledov v letu 2018
Ni neravnotežij	FI	SI
Neravnotežja	DE, IE, ES, NL, SI, SE	BG, DE, IE, ES, FR, NL, PT, SE
Čezmerna neravnotežja	BG, FR, HR, IT, PT, CY	CY, HR, IT

Poglobljeni pregledi kažejo, da se tveganja v številnih državah zmanjšujejo, kar pomeni posodobitev ustreznih razvrstitev v okviru postopka v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji.

- **Za Slovenijo**, ki je imela v letu 2017 neravnotežja, je bilo ugotovljeno, da ***se ne sooča z neravnotežji***. Tveganja za stabilnost so se zmanjšala na nižje ravni in v zadnjih letih je bil pri izvajanju priporočil glede politik na splošno dosežen zadovoljiv napredek, ki se še nadaljuje.
- **Za Francijo**, ki je imela v letu 2017 čezmerna neravnotežja, je bilo ugotovljeno, da ***se sooča z neravnotežji***. Gospodarska gibanja in intenzivnejši ukrepi politik so prispevali k postopnemu odpravljanju obstoječih izzivov, kar je privedlo do posodobitve razvrstitve v kategorijo z manjšimi tveganji.
- Za **Bolgarijo**, ki je imela v letu 2017 čezmerna neravnotežja, je bilo ugotovljeno, da ***se sooča z neravnotežji***, saj se zaradi ukrepov politik in ugodnega makroekonomskega okolja neravnotežja zmanjšujejo, zlasti pri zunanji trgovini. Za trajno odpravo

[13] Za Grčijo potekata nadzor nad neravnotežji in spremljanje korektivnih ukrepov v okviru programa EMS za makroekonomsko prilagoditev.

neravnotežij so še vedno potrebna dodatna prizadevanja. Komisija bo v okviru posebnega spremljanja skrbno spremljala zaveze politike, zlasti naslednji nacionalni program reform in razvoj neravnotežij.

- Za **Portugalsko**, ki je imela v letu 2017 čezmerna neravnotežja, je bilo ugotovljeno, da ***se sooča z neravnotežji***, saj ukrepi politik in ugodne makroekonomske in finančne razmere zmanjšujejo stanje tveganj v smislu javnega, zasebnega in zunanjega dolga. Predvsem se je znižala stopnja brezposelnosti, ki je zdaj na ravni pred krizo. Za trajno odpravo neravnotežij so še vedno potrebna dodatna prizadevanja. Komisija bo skrbno spremljala zaveze politike, zlasti naslednji nacionalni program reform in razvoj neravnotežij v okviru posebnega spremljanja.

V preostalih državah, analiziranih med poglobljenimi pregledi, so gibanja na splošno ugodna.

- Za Nemčijo, Irsko, Španijo, Nizozemsko in Švedsko je bilo tako kot v letu 2017 ugotovljeno, da se soočajo z ***neravnotežji***. Med temi državami ugodne gospodarske razmere na **Irskem** in v **Španiji** prispevajo k zmanjšanju neravnotežij na strani stanj, čeprav je bilo v Španiji v zadnjem času napredovanje pri politikah skromno in neenakomerno. Na **Nizozemskem** so se organi trdno zavezali, da bodo odpravili neravnotežja, vendar morajo to še izvesti. V **Nemčiji**, kjer se javne in zasebne naložbe sicer povečujejo, vendar bi se lahko še bolj, je napredek pri odpravljanju neravnotežij omejen. Tudi na **Švedskem** je napredek omejen kljub prvim znakom, da se rast cen stanovanjskih nepremičnin morda umirja.

- Za Ciper, Hrvaško in Italijo je bilo tako kot v letu 2017 ugotovljeno, da se soočajo s ***čezmernimi neravnotežji***. Neravnotežja so se zmanjšala na **Hrvaškem** in v **Italiji**, in sicer na podlagi kombinacije reform, ugodnih gospodarskih razmer in zmanjšanja tveganj v bančnem sektorju. Vendar pa je treba odločneje izvajati politike, zlasti na Hrvaškem. Na **Cipru**, kjer je bilo izvajanje politik prav tako dokaj omejeno, ni bilo zabeleženo nobeno konkretno izboljšanje.

4. POLITIKE DRŽAV ČLANIC

Sedanje gospodarske razmere odražajo koristi reform, sprejetih v bližnji preteklosti, in omogočajo obravnavanje preostalih potreb po reformah. Po vsej Evropi se čutijo koristi strukturnih reform, izvedenih v državah članicah v preteklih letih. Obseg teh koristi v smislu zmanjševanja brezposelnosti, povečanja prihodkov in obnovljene konvergence odraža razlike v nedavnih reformnih dejavnostih. Nadaljnji zagon za reformiranje gospodarstev, javnih uprav in sistemov socialnega varstva bi pomagal izboljšati odpornost evropskih gospodarstev in družb ter premostiti makroekonomske pretrese v prihodnosti. Prilagajanje tekočim strukturnim spremembam bi pripomoglo k zmanjšanju razlik v produktivnosti in izboljšalo socialne rezultate. Reforme bi gospodarstvom tudi pomagale ohraniti sedanjo rast z odstranitvijo omejitev na strani ponudbe. Ob sedanjih ugodnih gospodarskih obetih se ne smemo zadovoljiti z doseženimi rezultati.

Morda bo trajalo nekaj časa, preden bo mogoče v celoti občutiti koristi reform, vendar izkušnje kažejo, da reforme delujejo in da sedanji ugodni pogoji zagotavljajo ustrezno okolje. Številne reforme ne vključujejo znatnih denarnih stroškov. Ohranjanje nizkih kratkoročnih gospodarskih stroškov in njihova pravična porazdelitev lahko okrepita njihovo učinkovitost in javno podporo. To zahteva tudi skrbno določanje zaporedja in svežnjev ukrepov. Nekatere reforme na trgu dela in proizvodnem trgu lahko imajo na primer kratkoročne stroške in zagotavljajo dolgoročne koristi ter si vzajemno krepijo učinke. Poleg

tega jih lahko podpirajo reforme, ki izboljšujejo kakovost in sestavo javnih financ, ter v nekaterih državah članicah tudi uporaba razpoložljivega fiskalnega manevrskega prostora. Na splošno so politični stroški izvajanja reform načeloma nižji v dobrih gospodarskih razmerah. To je še en dober razlog, da se ne zamudi priložnosti, ki jo ponujajo sedanje gospodarske razmere.

Reforme zahtevajo temeljito pripravo ter ustrezno upravno in tehnično zmogljivost. Reforme za izboljšanje upravne zmogljivosti, učinkovitosti in kakovosti so gonilo reform. Reforme javne uprave imajo omejene kratkoročne stroške in so lahko učinkovite na kateri koli točki cikla. Lahko podpirajo tudi druge dobro oblikovane reforme, ki imajo pomembne koristi, in sicer v obliki učinkov zaupanja, med drugim tudi v kratkoročnem obdobju. Ozaveščanje o koristih, razvijanje skupnih temeljev ob različnih interesih zainteresiranih strani in osredotočanje na skupno dobro je lažje, če ustrezna uprava opravi dobro pripravljalno delo. Za pravočasno izvedbo nekaterih reform je morda potrebno, da so vzpostavljeni ustrezni pravni in tehnični pogoji (npr. IT). Določiti, spremljati in sporočati je treba dosegljive in merljive rezultate reform. Program Komisije za podporo strukturnim reformam zagotavlja znatno tehnično podporo državam članicam, da zagotovijo ustrezno podlago za uspešne reforme (glej oddelek 2).

Sodelovanje nacionalnih zainteresiranih strani, vključno s socialnimi partnerji, je ključnega pomena za uspešne in vzdržne reforme. Soodgovornost zainteresiranih strani za reforme izboljša obete glede realizacije in pomaga doseči ustrezne rezultate, tudi v smislu pravičnosti. Države članice so sprejele ukrepe za boljše vključevanje socialnih partnerjev v oblikovanje in izvajanje reform, čeprav je mogoče storiti še več. Estonija, Latvija, Litva in Slovaška so uporabile podporo iz Evropskega socialnega sklada za krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev, da prispevajo k oblikovanju ključnih reform. Francoska vlada je socialne partnerje pozvala k pogajanjem o reformi zavarovanja za primer brezposelnosti. Italijanski socialni partnerji so podpisali nov sporazum o reprezentativnosti sindikatov. Na Danskem je namen tristranskega sporazuma o izobraževanju in usposabljanju odraslih izboljšanje izpopolnjevanja. Na Portugalskem je vlada po objavi zelene knjige o delovnih razmerjih začela razprave s socialnimi partnerji o ukrepih za zmanjšanje segmentacije trga dela. Na Nizozemskem socialni partnerji tesno sodelujejo pri reformi pokojninskega sistema. Nekatere države članice so k oblikovanju reform povabile tudi organizacije civilne družbe.

4.1 Odgovorne fiskalne politike, učinkovita in pravična obdavčitev ter finančna stabilnost

Javnofinančni primanjkljaji in dolgovi se še naprej zmanjšujejo po vsej EU, zlasti zaradi pospešene rasti in nizkih obrestnih mer. Komisija glede na dodatno okrepljene gospodarske obete pričakuje, da se bo nominalni javnofinančni saldo v EU še naprej izboljševal, posledično pa naj bi se delež javnega dolga v BDP v prihodnjih letih v skoraj vseh državah članicah zmanjšal. Trenutno ugodno gospodarsko okolje omogoča, da se povečajo fiskalne rezerve, potrebne za krepitev odpornosti na pretrese.

Fiskalno upravljanje se je izboljšalo v številnih državah članicah, z nadaljnjimi izboljšavami pa bi bile javne finance bolj vzdržne in predvidljive. Bolgarija je pred kratkim spremenila svoj zakon o javnih financah, da bi v celoti izpolnila zahteve EU. Na Češkem je nov zakon o fiskalni odgovornosti znatno okrepil fiskalno upravljanje. Litva je izboljšala uporabo svojih nacionalnih pravil o odhodkih in odgovornost za doseganje fiskalnih ciljev. Malta v vseh vladnih službah uvaja računovodenje na podlagi nastanka poslovnega dogodka. Vse države članice so ustanovile neodvisne fiskalne svete, razen Poljske in Češke,

saj mora v primeru slednje člane potrditi še parlament. Vendar določeni izzivi glede nacionalnega fiskalnega upravljanja še vedno obstajajo. V nekaterih državah članicah bi bilo mogoče okrepiti finančno avtonomijo neodvisnih fiskalnih institucij. V državah članicah s federalno ustavno strukturo je potrebno boljše usklajevanje fiskalnih načrtov na vseh ravneh vlade.

Dosledno izvajanje pregledov porabe je bistvenega pomena za učinkovito porabo davkoplačevalskega denarja. S temi pregledi se lahko izboljšajo rezultati javne politike in razporejanje javnih sredstev med različne politične prednostne naloge, hkrati pa se lahko ohrani fiskalna odgovornost. Pregledi porabe se izvajajo v številnih državah članicah[14]. Španija je na primer pooblastila svojo neodvisno fiskalno institucijo (AIReF), da opravi pregled na vseh ravneh upravljanja. Nekatere pobude se izvajajo tudi zunaj euroobmočja, na primer v Bolgariji, kjer poteka pregled porabe, ki se osredotoča na odhodke za vzdrževanje in zaposlene v več ministrstvih in občinah.

Javne in zasebne naložbe je treba zaščititi, da se poveča potencial rasti euroobmočja. V primeru javne porabe se to lahko doseže z ustrezno fiskalno sestavo in izboljšanjem kakovosti javnih financ. Nekatere države članice so sprejele večletne načrte za povečanje porabe za javne naložbe. Francija je sprejela obsežen načrt za naložbe za obdobje 2018–2022 („Grand plan d'investissement“), da bi bilo gospodarstvo pripravljeno na prihodnje izzive. Irska je nadalje razvila svoj načrt za kapitalske naložbe za obdobje 2018–2021, da bi odpravila infrastrukturna ozka grla, ki so posledica zmanjšanih javnih naložb po krizi na področjih, kot so stanovanjske nepremičnine, promet in vodna infrastruktura. Nemčija je dosegla napredek pri odpravi omejitev zmogljivosti in načrtovanja za infrastrukturne naložbe v določenih sektorjih, kot je promet. Še naprej bi si bilo treba prizadevati za mobilizacijo zasebnih naložb, med drugim tudi prek javno-zasebnih partnerstev.

Potrebne so zdravstvene in pokojninske reforme za ohranitev vzdržnosti, dostopnosti in kakovosti zadevnih sistemov, ki bodo hkrati zagotovile tudi njihovo ustreznost. Zaradi hitrejše rasti skupin prebivalcev, starejših od 60 let, in tehnološkega napredka na področju zdravstva spadajo zdravstvo in pokojnine med največje in najhitreje rastoče sektorje javne porabe. Neformalna plačila za drugačno obravnavo in dostop do zdravstva so v nekaterih državah članicah še vedno težava, ki ima pomemben negativen učinek na univerzalni dostop do zdravstva in njegovo vzdržnost. V zadnjih letih je večina držav članic sprejela ukrepe na področju pokojnin in zdravstva, vendar se zdi, da je medletni napredek precej skromen. Slovaška v zadnjem času izboljšuje stroškovno učinkovitost zdravstvenega sistema, med drugim tudi z izvedbo projekta stroškovne učinkovitosti, za katerega se zdi, da je privedel do določenih pozitivnih in konkretnih sprememb, ki so omogočile prihranke. Danska je sprejela nove pobude za nesodelovanje v programu zgodnje upokojitve, da bi odložila upokojitve, Litva in Portugalska pa sta izvedli reforme za omejitev negativnih učinkov nekaterih vidikov pokojninskega sistema na dolgoročno fiskalno vzdržnost. Tem dobrim praksam bi bilo treba slediti tudi na širši ravni, da se ohrani vzdržnost javnih financ ter državljanom na ta način zagotovi zdravstvo in pokojninsko zavarovanje, med drugim tudi zaradi medgeneracijske pravičnosti.

Pošteni in rasti prijazni davčni sistemi lahko pomagajo podpreti zasebne naložbe, izboljšati poslovno okolje, spodbujati zaposlovanje, zmanjšati neenakosti in oblikovati okoljsko odporno gospodarstvo. Belgija postopoma prenaša davčno obremenitev z dela. V Franciji naj bi se davčna olajšava za zaposlovanje in konkurenčnost spremenila v trajno

[14] Vir: obvestilo Komisije Euroskupini iz junija 2017 na podlagi raziskave v euroobmočju; http://www.consilium.europa.eu/media/23582/eg-15-june-2017_note-on-spending-reviews.pdf.

znižanje prispevkov delodajalcev za socialno varnost, nadaljnje znižanje pa bo uvedeno tudi za najnižje plače. Latvija in Madžarska sta nekoliko zmanjšali razmeroma visok davčni primež za osebe z nizkimi dohodki. Na Švedskem davčni ukrepi podpirajo okolju prijaznejše in bolj trajnostno gospodarstvo.

Agresivno davčno načrtovanje pomeni znatne izgube za evropske davkoplačevalce, vendar bo prenos zakonodaje EU pripomogel k omejitvi takih praks. Izgube prihodkov zaradi prelivanja dobičkov se samo v EU ocenjujejo na 50–70 milijard EUR. Agresivno davčno načrtovanje izkrivlja konkurenčne pogoje med podjetji in neupravičeno preusmerja vire z vladnih ciljev glede porabe. Davčne zlorabe je mogoče omejiti z okrepitvijo nacionalne davčne zakonodaje, povečanjem preglednosti in medvladnim sodelovanjem. Belgija, Ciper, Malta in Nizozemska spreminjajo določene vidike davčnih sistemov, ki so omogočali agresivno davčno načrtovanje. Na Irskem so bila v javno posvetovanje predložena priporočila v okviru neodvisnega pregleda zakona o davku od dohodkov pravnih oseb. Države članice morajo do konca leta 2018 v nacionalno zakonodajo prenesti določbe direktive o preprečevanju izogibanja davkov.

Ukrepi za okrepitev bančnega sektorja in znižanje visokih ravni slabih posojil so uspešni in jih je treba dodatno okrepiti. Svet se je julija 2017 dogovoril o akcijskem načrtu EU za zmanjšanje obsega slabih posojil v bančnem sektorju in preprečevanje njihovega prihodnjega nastanka[15]. Ukrepe za bančni nadzor, reformo okvirov za insolventnost in izterjavo dolgov, razvoj sekundarnih trgov za prizadeto premoženje in prestrukturiranje bančnega sektorja je treba odločno izvajati za izboljšanje donosnosti bank, prenosa denarne politike in financiranja gospodarske aktivnosti. Prizadevanja Italije, vključno z vzpostavitvijo sheme listinjenja za slaba posojila, se zdijo učinkovita. Banka Slovenije je izdala sveženj orodij za preprečevanje, ugotavljanje in upravljanje slabih posojil. Tudi Irska in Hrvaška sta spodbujali odpravo slabih posojil, na primer s spremembami davčnih pravil. Vendar je raven slabih posojil v nekaterih državah članicah še vedno visoka in zmanjšuje zlasti donosnost manjših bank.

4.2 Odporni in vključujoči trgi dela, izobraževalni sistemi in socialne politike

Ne glede na to, da je stopnja zaposlenosti v Evropi trenutno najvišja doslej ter da sta se revščina in socialna izključenost začeli zmanjševati, še vedno ostajajo pomembni izzivi. Brezposelnost in število ljudi, ki jim grozi revščina, sta še vedno previsoka, kar pomeni, da okrevanje še vedno ni doseglo vseh delov družbe in gospodarstva. Trgi dela ter socialni in izobraževalni sistemi se morajo poleg tega, da morajo premostiti ovire iz preteklosti, tudi prilagoditi izzivom globalizacije in tehnološkega napredka.

Vzdržni in vključujoči sistemi socialne zaščite so bistvenega pomena za ublažitev učinka ekonomskih pretresov. V skladu z načeli evropskega stebra socialnih pravic bi morali imeti vsi delavci dostop do socialne zaščite ne glede na vrsto in trajanje delovnega razmerja. Vendar se sistemi socialne zaščite težko soočajo s trendi, kot so vse večja mobilnost delavcev in nove oblike zaposlitve. Danska, Francija, Italija, Poljska in Portugalska so na tem področju začele izvajati reforme, kot je razširitev kritja socialnih pravic in denarnih nadomestil za brezposelnost na osebe z nestandardno obliko zaposlitve in samozaposlene. Na Portugalskem to vključuje načrte za povečanje zmogljivosti države za aktivacijo prejemnikov, na primer z izboljšanjem sodelovanja med zavodi za zaposlovanje in socialnimi službami. Belgija ukrepa tako, da zagotavlja dodatno podporo za rast pokojnin samozaposlenih in znižanje meje

[15] Glej sklepe Sveta o akcijskem načrtu za reševanje problema slabih posojil v Evropi z dne 11. julija 2017 in sporočilo Komisije z naslovom „Prvo poročilo o napredku pri zmanjšanju obsega slabih posojil v Evropi“ (COM(2018) 37 final).

prispevkov za socialno varnost za samozaposlene na začetku njihove dejavnosti. Na Švedskem se lahko samozaposleni poleg obveznega zavarovanja za primer brezposelnosti odločijo tudi za doplačilo, ki ga subvencionira država. Francija je napovedala reformo sistema denarnih nadomestil za brezposelnost, da bi podjetja spodbudila k daljšim pogodbam o zaposlitvi.

Okvir 1: Vzdržne, ustrezne in učinkovite mreže socialne varnosti v Evropi

V okviru evropskega stebra socialnih pravic je v več načelih, zlasti načelih 12 in 14[16], poudarjen pomen ustrezne socialne zaščite. Ustrezna socialna zaščita, vključno s starostnimi pokojninami, zdravstvom, denarnimi nadomestili za brezposelnost in socialno pomočjo, je ključnega pomena za ublažitev stiske, ki jo ljudje in družine čutijo ob izgubi delovnega mesta ali drugih težavah. Glede na hitre spremembe zaradi staranja prebivalstva, tehnologije in globalizacije je še posebej pomembno podpreti ljudi pri poklicnih prehodih ter jim pomagati, da v celoti izkoristijo priložnosti in premostijo ovire, ki jih predstavlja hitro spreminjajoče se gospodarstvo. Širše gledano je ustrezna in učinkovita socialna zaščita bistvenega pomena za uspešno gospodarstvo in dobro delujoče trge dela, ki ustvarjajo kakovostna delovna mesta in trajnostno rast. Dolgoročno fiskalno vzdržnost sistemov socialne zaščite je mogoče zagotoviti le ob splošni delitvi tveganj, povezanih s socialno zaščito.

Številne države članice posodabljajo sisteme socialne zaščite z izboljševanjem kritja in ustreznosti prejemkov in storitev, zlasti za delavce z nestandardno zaposlitvijo, ter dejavno spodbujajo udeležbo na trgu dela. Več držav članic, kot so Italija, Danska, Latvija, Portugalska in Francija, je lani razširilo kritje socialne zaščite na samozaposlene. Države članice so sprejele tudi ukrepe za dejavnejšo podporo udeležbi na trgu dela, pogosto s poudarkom na posebnih skupinah. Slovaška izvaja ambiciozen akcijski načrt za zagotavljanje prilagojenih storitev v podporo dolgotrajno brezposelnim. Španija je vzpostavila mrežo za socialno vključevanje kot orodje za usklajevanje med socialnimi službami in zavodi za zaposlovanje.

Vendar je na skupni ravni potreben celovitejši in skladnejši pristop k reševanju izzivov, ki si jih delijo države članice. Znatno število delovnih mest, ustvarjenih v zadnjih letih, je že pripomoglo k izboljšanju stanja. Čeprav je zaposlitev še vedno najboljša zaščita pred revščino, se skoraj 10 % delavcev uvršča v kategorijo „revščina zaposlenih“. Ta delež se v okviru spreminjajočih se trgov dela počasi povečuje.

[16] Vsakdo brez zadostnih sredstev ima pravico do primernega minimalnega dohodka, ki zagotavlja dostojno življenje v vseh obdobjih ter učinkovit dostop do potrebnega blaga in storitev. Za tiste, ki so delovno sposobni, bi se moral minimalni dohodek kombinirati s pobudami za (ponovno) vključitev na trg dela.

Poleg tega se obseg in trajanje revščine v nekaterih državah članicah povečujeta, kar kaže na pomanjkljivosti v zasnovi in izvajanju socialne zaščite. Italija je na primer marca 2017 uvedla podporno shemo univerzalnega minimalnega dohodka, z zakonom o proračunu za leto 2018 pa so bila strukturno dodeljena dodatna sredstva. Portugalska je izvedla pomembne spremembe sheme minimalnega dohodka, da bi okrepila svoje zmogljivosti za vključevanje in zaščito oseb, ki živijo v revščini, brez diskriminacije na podlagi državljanstva. Socialna pomoč je sicer potrebna za zagotovitev, da vsakdo brez zadostnih sredstev živi dostojno življenje, vendar bi se morala uporabljati kot sredstvo v skrajni sili, ki ljudem omogoča, da ponovno prevzamejo dejavno vlogo v družbi, in jih pri tem podpira. Izboljšanje zasnove davčnih sistemov ter sistemov socialnih prejemkov in nadomestil, spodbujanje enakih možnosti pri izobraževanju in usposabljanju, zagotavljanje dostopa do kakovostnih socialnih in zdravstvenih storitev ter spodbujanje enakosti spolov lahko prispevajo k zmanjšanju neenakosti in revščine ter njihovega prenosa med generacijami.

Zaradi novih oblik dela je treba prilagoditi institucije trga dela. Potrebe po prilagodljivosti zaradi spreminjajočega se povpraševanja po delovni sili je treba uravnotežiti s potrebami delavcev in njihovih družin po varnosti, da bi se preprečila segmentacija trga dela. Litva je na primer uvedla obsežno reformo zakonika o delovnih razmerjih, da bi poenostavila pravila za prenehanje zaposlitve, skrajšala najdaljše trajanje pogodb o zaposlitvi za določen čas, povečala denarna nadomestila za brezposelnost in spodbudila kolektivna pogajanja.

Staranje prebivalstva pomeni upad ponudbe delovne sile, kar ustvarja pritisk na aktivno prebivalstvo, da se zagotovita vzdržnost in ustreznost pokojninskih sistemov. V naslednjih nekaj letih se bo upokojilo zelo veliko ljudi. Zato je povečanje udeležbe na trgu dela in produktivnosti bistvenega pomena. Obstaja veliko možnosti za zvišanje stopnje zaposlenosti žensk, starejših delavcev, nizko usposobljenih delavcev, invalidov in oseb z migrantskim ozadjem. Zaposlovanje ljudi iz teh skupin je treba olajšati, med drugim tudi z zmanjšanjem dejavnikov, ki odvračajo od dela, zagotavljanjem prilagojenega izobraževanja in usposabljanja, omogočanjem prožne ureditve dela ter zagotavljanjem dostopa do cenovno dostopnih in kakovostnih zdravstvenih storitev, storitev otroškega varstva in drugih storitev oskrbe. Ukrepe za spodbujanje prožne ureditve dela ali dostopa do storitev oskrbe so med drugim sprejeli Češka, Luksemburg, Romunija in Slovaška. Nemčija in Avstrija spodbujata daljše delovne dobe tako, da omogočata prilagodljivo upokojevanje starejših delavcev. Številne države so sprejele ukrepe za spodbujanje vključevanja oseb z migrantskim ozadjem na trg dela, vključno z Nemčijo, Dansko, Finsko in Švedsko.

Znanja in spretnosti delavcev bi morali biti skozi celotno delovno dobo skladni s potrebami na trgu dela. V več državah članicah upadajo osnovna znanja in spretnosti mladih Evropejcev, dostop do izobraževanja pa se pogosto razlikuje. Izobraževalne sisteme je treba dodatno posodobiti in jih bolj odpreti za prikrajšane skupine, da bi posameznikom omogočali, da postanejo aktivni državljani in v celoti izkoristijo delovno življenje ter da so njihova znanja skladna s potrebami na trgu dela. Za posodobitev izobraževalnih sistemov si je treba prizadevati na širši ravni, da bi se zagotovile priložnosti za mlade in starejše delavce. Skupaj s stalnim izpopolnjevanjem in preusposabljanjem bi to preprečilo pomanjkanje strokovno usposobljene delovne sile ter neskladja v znanju in spretnostih, ki negativno vplivajo zlasti na mala in srednja podjetja. Nekatere države članice so se začele spopadati s tem izzivom. Na Irskem se javna poraba za izobraževanje vrača na raven pred krizo, izobraževalni sistem pa se krepi. Danska izvaja obsežne reforme izobraževanja, da bi izboljšala šolske rezultate in zvišala akademske standarde. Hrvaška uvaja pilotni program o digitalni preobrazbi šol. Portugalska je poleg prejšnjih ukrepov iz preteklih let nedavno uvedla program za okrepitev znanj, spretnosti in kvalifikacij odraslih.

Okvir 2: Opolnomočenje delavcev prek boljših znanj in spretnosti v Evropi

V okviru evropskega stebra socialnih pravic je v več načelih, zlasti načelu 1[17], poudarjen pomen dostopa do izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja. Evropa je močno odvisna od znanj in spretnosti svoje delovne sile. Izobraževanje in usposabljanje sta gonilna dejavnika rasti, delovnih mest in odpornosti. Evropa je na pravi poti, da doseže cilje za leto 2020 glede zgodnjega opuščanja šolanja in deleža prebivalstva s terciarno izobrazbo, države članice pa sprejemajo ukrepe za posodobitev sistemov za izobraževanje in usposabljanje, da bi med drugim obravnavale slabo obvladovanje osnovnih znanj in spretnosti, izboljšale ustreznost poklicnega izobraževanja in usposabljanja za trg dela, razširile in povečale kakovost vajeništev ter potrdile znanja in spretnosti, ki so pridobljeni zunaj formalnega sistema. V skladu s priporočilom Sveta o poteh izpopolnjevanja se pričakuje, da bodo države članice pripravile ustrezne ukrepe do sredine leta 2018. Komisija predlaga, da to storijo v nacionalnih programih reform, ki se pričakujejo to pomlad, in bo te ukrepe proučila v okviru obstoječih postopkov poročanja[18].

Vendar še vedno obstaja veliko izzivov. Delodajalci težko najdejo ljudi z ustreznimi znanji in spretnostmi. Nizko usposobljene ali nizko kvalificirane osebe so izpostavljene tveganju brezposelnosti, revščine, slabšega zdravja, socialne izključenosti in izključenosti iz demokratične udeležbe. Zaposlenih je samo polovica, medtem ko ta delež pri visoko usposobljenih osebah znaša 80 %, kar negativno vpliva na ponudbo delovne sile in produktivnost. Socialno-ekonomsko prikrajšano okolje je še naprej najpomembnejši dejavnik, povezan s slabimi izobraževalnimi dosežki. Zaradi tehnoloških sprememb in staranja prebivalstva je treba vlagati v preusposabljanje in izpopolnjevanje, vendar le eden od desetih odraslih izkoristi priložnosti za učenje in veliko jih ne razvije potrebnih znanj in spretnosti, da bi imeli koristi od digitalne preobrazbe. Zato prvo načelo evropskega stebra socialnih pravic spodbuja dostop do visokokakovostnega izobraževanja in usposabljanja v okviru vseživljenjskega učenja, kar ljudem omogoča polno udeležbo v družbi.

[17] Vsakdo ima pravico do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja, da lahko ohrani in pridobi znanja in spretnosti, ki mu omogočajo polno udeležbo v družbi in uspešno obvladovanje prehodov na trgu dela.

[18] Priporočilo Sveta z dne 19. decembra 2016 z naslovom Poti izpopolnjevanja: nove priložnosti za odrasle (UL C 484, 24.12.2016).

Za uresničitev tega načela je ključnega pomena celovito izvajanje novega programa znanj in spretnosti za Evropo iz leta 2016. Slednji vsebuje deset ukrepov za obravnavanje glavnih izzivov, in sicer s spodbujanjem nizko kvalificiranih odraslih k pridobivanju osnovnih znanj in spretnosti (pobuda „Poti izpopolnjevanja“), spodbujanjem naložb v digitalne spretnosti in znanja (nacionalne koalicije za digitalne spretnosti in znanja ter delovna mesta), zmanjšanjem neskladnosti med znanji in spretnostmi, ki se poučujejo, ter znanji in spretnostmi, ki jih potrebujeta storitveni sektor in predelovalna industrija (načrt za sektorsko sodelovanje na področju znanj in spretnosti), izboljšanjem preglednosti znanj, spretnosti in kvalifikacij (evropsko ogrodje kvalifikacij, Europass), posodobitvijo poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter povečanjem njune privlačnosti, obravnavanjem „bega možganov“ v EU in izboljšanjem ključnih kompetenc evropskih državljanov. Komisija bo leta 2018 še naprej sodelovala z OECD v podporo strategijam za znanja in spretnosti v posameznih državah članicah in v zvezi z različnimi ukrepi, ki se osredotočajo na poklicno izobraževanje in usposabljanje glede na konkretne potrebe po znanjih in spretnostih na trgu dela. Novembra 2017 je predlagala možnost oblikovanja evropskega izobraževalnega prostora, v katerem bi okrepljeno čezmejno sodelovanje in večja mobilnost pomagala izboljšati kakovost poučevanja in učenja, kar bi izboljšalo znanja in spretnosti mladih in povečalo njihovo zaposljivost. Poleg tega je 17. januarja 2018 predstavila akcijski načrt za digitalno izobraževanje.

4.3 Kakovostne naložbe, večja produktivnost in konkurenčnost

Naložbe se ob ugodnih pogojih financiranja in boljšem gospodarskem razpoloženju, deloma tudi zaradi odprave ovir za naložbe, povečujejo. Pogoji za naložbe so se v zadnjem času izboljšali, in sicer zaradi manjše negotovosti, manjših pritiskov razdolževanja podjetij, spodbudnih pogojev financiranja in boljših obetov glede skupnega povpraševanja. Hkrati pa skupne naložbe in zlasti javne naložbe še vedno predstavljajo razmeroma majhen delež BDP. Naložbe v neopredmetena sredstva se izboljšujejo, čeprav z nizkih ravni.

Obravnava se odprava strukturnih ovir za naložbe v skladu z naložbenim načrtom za Evropo. Tretji steber naložbenega načrta spodbuja odpravo ovir za naložbe in večjo regulativno predvidljivost, da bi Evropa ostala zanimiva za naložbe. Za povečanje konkurenčnosti evropskih gospodarstev je ključno okrepiti reforme proizvodnih trgov in reforme, ki spodbujajo inovacije. Visoki stroški regulacije in upravno breme so se v zadnjem času sicer zmanjšali, vendar še vedno ovirajo podjetniško okolje. Institucionalne pomanjkljivosti, ki jih je treba obravnavati, vključujejo neučinkovitosti v javni upravi, regulativno breme, korupcijo ter izzive za pravno državo in učinkovitost pravosodnih sistemov. Konkurenca v storitvenem sektorju se še naprej izboljšuje, kar omogoča izkoriščanje digitalizacije, učinkovitejše vrednostne verige, večjo izbiro in nižje cene. Zlasti Finska je znatno napredovala pri izboljšanju regulativnega okvira in zmanjšanju upravnega bremena, da bi dodatno povečala konkurenco v storitvenem sektorju, vključno z napredkom pri okviru, ki ureja ponudnike storitev v sodelovalnem gospodarstvu. Slovaška je sprejela sveženj ukrepov za izboljšanje poslovnega okolja in povečanje naložb, ki naj bi bil izveden do leta 2019, Francija pa je ukrepala tako, da je znižala visoko davčno obremenitev podjetij.

Slabosti v upravni zmogljivosti le še povečujejo pomanjkljivosti v poslovnem okolju. Okvir za javna naročila izboljšujejo Španija, Madžarska in Romunija. Portugalska je sprejela ukrepe za izboljšanje delovanja in učinkovitosti postopkov v primeru insolventnosti in davčnih postopkov. Ciper in Češka napredujeta pri uvajanju storitev e-uprave, Slovenija pa je sprejela pravila, ki naj bi pospešila postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja ter povečala pravno varnost vlagateljev in tako zagotovila več spodbud za naložbe.

Korupcija še vedno ovira rast v nekaterih delih Evrope, ustvarja negotovost za podjetja, upočasnjuje upravne postopke ter povzroča dodatne stroške za družbo in gospodarstvo. V EU 37 % podjetij meni, da korupcija otežuje poslovanje, pri čemer je ta težava v nekaterih državah članicah še posebej akutna[19]. Na nacionalni ravni so že bili sprejeti nekateri ukrepi za obravnavo teh izzivov. Italija si je prizadevala za izboljšanje javne uprave in je sprejela pomembno protikorupcijsko zakonodajo. Tudi Španija je dosegla napredek pri uvedbi okvira za preglednost in boj proti korupciji. V Litvi in Italiji je bila sprejeta nova zakonodaja o zaščiti žvižgačev, o njej pa razmišljajo tudi v več drugih državah članicah.

Dostop do financiranja, zlasti za mala in srednja podjetja, se postopoma izboljšuje po vsej Evropi. Nebančno financiranje ima pomembno vlogo za zagonska podjetja in razširitev uspešnih podjetij. V manjših državah ali celo zunaj finančnih središč večjih držav se financiranje s tveganim in razširitvenim kapitalom šele pojavlja. Ukrepi, ki jih je sprejela Portugalska za izboljšanje dostopa do kapitala, kot je uvedba novih finančnih instrumentov, so dober primer, kako podpreti ta prizadevanja. V tem smislu Slovenija ponuja MSP nove finančne ukrepe za izboljšanje njihovega dostopa do alternativnih virov financiranja. Ciper izvaja akcijski načrt za rast, vključno z okvirom za privabljanje in olajševanje obsežnih naložb.

Slediti je treba pozitivnim primerom za podporo rasti produktivnosti. Spodbudni ukrepi držav članic se odzivajo na izzive, ki so vsaj v določeni meri specifični za posamezne države. Luksemburg je povečal diverzifikacijo gospodarstva, med drugim tudi z odpravo ovir za naložbe in inovacije. V Belgiji številne dejavnosti spodbujajo naložbe v dejavnosti, temelječe na znanju, zlasti z ukrepi za okrepitev sprejemanja digitalnih tehnologij, in širjenje inovacij. Španija je sprejela prve ukrepe za izboljšanje upravljanja raziskovalnega in inovacijskega sistema. Danska je uvedla program za povečanje produktivnosti in izboljšanje poslovnega okolja, Poljska in Latvija pa sta uvedli davčne olajšave za spodbujanje naložb. V Nemčiji podpira digitalizacijo malih in srednjih podjetij mreža strokovnih centrov, „digitalna vozlišča“ pa olajšujejo sodelovanje med zagonskimi podjetji, MSP, industrijo, znanostjo in upravo. Estonska vlada je v podporo ekosistemu za zagonska podjetja uvedla nov program vizumov za podjetnike iz tretjih držav, ki želijo v Estoniji ustanoviti zagonsko podjetje. Na Nizozemskem številni ukrepi spodbujajo vzpostavitev krožnega gospodarstva, med drugim tudi prek javnih naročil.

5. NASLEDNJI KORAKI

Evropski semester omogoča stalen dialog med Komisijo, državami članicami, socialnimi partnerji in zainteresiranimi stranmi na vseh ravneh in skozi vse leto. Danes objavljena poročila o državah temeljijo na izčrpni izmenjavi informacij z vladami, nacionalnimi organi in zainteresiranimi stranmi na strokovni in politični ravni, vključno z dvostranskimi srečanji na visoki ravni v decembru 2017. Ugotovitve bodo predstavljene v predstavništvih Komisije v prestolnicah držav članic in nadalje obravnavane na dvostranskih srečanjih. Podpredsedniki Komisije in komisarji bodo obiskali države članice ter razpravljali s socialnimi partnerji, parlamenti, vladami in drugimi zainteresiranimi stranmi o analizah v poročilih o državah. Komisija bo o povzetkih ugotovitev poročil o državah razpravljala z Evropskim parlamentom.

Naslednji korak je, da države članice glede na opredeljene izzive do sredine aprila predstavijo svoje gospodarske in socialne prednostne naloge v nacionalnih programih

[19] V vseh državah članicah se trenutno ocenjujejo splošne politike za boj proti korupciji in prizadevanja na tem področju. Komisija je v poročilih o državah analizirala ključne izzive za več držav članic, v katerih so še posebej velika tveganja in vrzeli, ki ovirajo naložbe, učinkovito razporejanje virov, gospodarsko uspešnost in rast.

reform. Komisija za zagotovitev ustreznega in trajnostnega odziva na te izzive priporoča, da se ti programi pripravijo ob podpori vseh ključnih zainteresiranih strani, kot so socialni partnerji, lokalni in regionalni organi ter organizacije civilne družbe.

DODATEK 1 – CELOSTEN NADZOR NAD MAKROEKONOMSKIMI IN FISKALNIMI NERAVNOTEŽJI

	Postopek v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji[20]	**Pakt za stabilnost in rast (SC: srednjeročni cilj / PČP: postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem)**	**Opombe**
AT		Preventivni del Še ne dosega SC; veljajo določbe glede dolga[21]	
BE		Preventivni del Še ne dosega SC; veljajo določbe glede dolga	
BG	Neravnotežja	Preventivni del Presega SC	
CY	Čezmerna neravnotežja	Preventivni del Dosega SC; veljajo prehodne določbe glede dolga	
CZ		Preventivni del Presega SC	
DE	Neravnotežja	Preventivni del Presega SC; veljajo določbe glede dolga	
DK		Preventivni del Dosega SC	
EE		Preventivni del Še ne dosega SC	
EL			V namenskem programu finančne pomoči
IE	Neravnotežja	Preventivni del Dosega SC; veljajo prehodne določbe glede dolga	
ES	Neravnotežja	Korektivni del Čezmerni primanjkljaj, rok za odpravo: 2018	
FR	Neravnotežja	Korektivni del Čezmerni primanjkljaj, rok za odpravo: 2017 Še ne dosega SC; veljajo prehodne določbe glede dolga[22]	

[20] Kategoriji „neravnotežja“ in „čezmerna neravnotežja“ zajemata posebno spremljanje, ki se prilagodi resnosti izzivov.

[21] Določbe glede dolga: Če ni spoštovana referenčna vrednost za delež javnega dolga v BDP v višini 60 %, se za zadevno državo članico uvede postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem, pri čemer se upoštevajo vsi relevantni dejavniki in učinek gospodarskega cikla, če razlika med njenim deležem dolga in referenčno vrednostjo 60 % ni zmanjšana za 1/20 letno (triletno povprečje). Prehodne določbe glede dolga: Vsaki državi članici v postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem se odobri triletno obdobje po odpravi čezmernega primanjkljaja, da izpolni določbe glede dolga. To ne pomeni, da določbe glede dolga v tem obdobju sploh ne veljajo, saj morajo države članice v tem prehodnem obdobju dosegati zadosten napredek pri izpolnjevanju določb. Negativna ocena napredka pri izpolnjevanju referenčnega merila glede dolga v prehodnem obdobju lahko privede do uvedbe postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem.

[22] Odvisno od razveljavitve sklepa o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem na podlagi potrjenih podatkov o realizaciji proračuna za leto 2017.

HR	Čezmerna neravnotežja	Preventivni del Še ne dosega SC; veljajo določbe glede dolga	
HU		Preventivni del Še ne dosega SC; veljajo določbe glede dolga	
IT	Čezmerna neravnotežja	Preventivni del Še ne dosega SC; veljajo določbe glede dolga	
LT		Preventivni del Dosega SC	
LU		Preventivni del Presega SC	
LV		Preventivni del Še ne dosega SC	
MT		Preventivni del Dosega SC	
NL	Neravnotežja	Preventivni del Presega SC	
PL		Preventivni del Še ne dosega SC	
PT	Neravnotežja	Preventivni del Še ne dosega SC; veljajo prehodne določbe glede dolga	
SI		Preventivni del Še ne dosega SC; veljajo prehodne določbe glede dolga	
SE	Neravnotežja	Preventivni del Presega SC	
SK		Preventivni del Še ne dosega SC	
RO		Preventivni del Velja postopek zaradi znatnega odklona	
FI		Preventivni del Še ne dosega SC; veljajo določbe glede dolga	
UK		Preventivni del Še ne dosega SC; veljajo prehodne določbe glede dolga	

(*) Priporočila, izdana v skladu z zakonodajnim dvojčkom (Uredba (EU) št. 473/2013) v zvezi z ukrepi, ki jih je treba sprejeti za zagotovitev pravočasne odprave čezmernega javnofinančnega primanjkljaja, zadevajo samo države članice euroobmočja.

DODATEK 2 – NAPREDEK PRI DOSEGANJU CILJEV IZ STRATEGIJE EVROPA 2020

Cilji iz strategije Evropa 2020 za EU	Podatki za leto 2010	Najnovejši razpoložljivi podatki	Leta 2020 na podlagi nedavnih trendov
1. Zvišanje stopnje zaposlenosti prebivalstva med 20. in 64. letom starosti na vsaj 75 %	68,6 %	72,3 % (3. četrtletje leta 2017)	Cilj bo verjetno dosežen
2. Povečanje skupnih javnih in zasebnih naložb v raziskave in razvoj na 3 % BDP	1,93 %	2,03 % (2016)	Cilj verjetno ne bo dosežen
3a. Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za vsaj 20 % v primerjavi z letom 1990	Zmanjšanje za 14 %	Zmanjšanje za 23 % (2016)	Cilj bo verjetno dosežen
3b. Povečanje deleža energije iz obnovljivih virov v končni porabi energije na 20 %	12,5 %	17,04 % (2016)	Cilj bo verjetno dosežen
3c. Približevanje cilju glede povečanja energetske učinkovitosti za 20 %	5,7 % (za porabo primarne energije)	16,0 % (2016) (za porabo primarne energije)	Cilj bo verjetno dosežen
4a. Zmanjšanje osipa v šolah na manj kot 10 %	13,9 %	10,7 % (2016)	Cilj bo verjetno dosežen
4b. Povečanje deleža prebivalstva med 30. in 34. letom starosti, ki je končalo terciarno izobraževanje, na vsaj 40 %	33,8 %	39,1 % (2016)	Cilj bo verjetno dosežen
5. Zmanjšati tveganje izpostavljenosti revščini in socialni izključenosti za vsaj 20 milijonov ljudi	Povečanje za 0,5 milijona (v primerjavi z izhodiščnim letom 2008)	Povečanje za 1 milijon (v primerjavi z izhodiščnim letom 2008)	Cilj verjetno ne bo dosežen

DODATEK 3 – UGOTOVITVE IZ POGLOBLJENIH PREGLEDOV PO DRŽAVAH ČLANICAH

Bolgarija se sooča z neravnotežji. Slabosti v finančnem sektorju spremljajo visoka zadolženost in velik obseg slabih posojil v podjetniškem sektorju ter nepopolna prilagoditev trga dela. Po drugi strani pa se je neto zunanji položaj izboljšal, predvsem zaradi presežka na tekočem računu. Organi so napredovali pri izvajanju priporočil, izdanih po pregledih kakovosti sredstev in bilanc stanja, vendar težave iz preteklosti, povezane s šibkim upravljanjem, kakovostjo sredstev in nadzorom, še niso v celoti odpravljene. Močna rast je podprla nadaljnje razdolževanje v zasebnem sektorju in zmanjšanje slabih posojil, vendar je njihov obseg v podjetniškem sektorju še vedno velik. Izboljšanje na trgu dela se je nadaljevalo kljub stalnim strukturnim težavam, kot so velik delež mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljajo, pomanjkanje delovne sile in neskladja. Sprejeti so bili nekateri ukrepi za odpravo glavnih virov neravnotežij, vendar je potreben nadaljnji napredek, da bi se odpravile preostale slabosti v finančnem sektorju, vključno z nadaljnjim izboljšanjem bančnega in nebančnega nadzora, obravnavo sredstev, ki jih je težko vrednotiti, obravnavo nadzora na ravni skupine in zaključkom reforme insolvenčnega okvira.

Hrvaška se sooča s čezmernimi neravnotežji. Slabosti so povezane z visokimi ravnmi javnega, zasebnega in zunanjega dolga, večinoma v tuji valuti, v razmerah nizke potencialne rasti. Močna rast, ki presega ocenjeni potencial, prispeva k zmanjšanju neravnotežij na strani stanj, saj se ravni javnega, zasebnega in zunanjega dolga hitro znižujejo. Negativni neto zunanji položaj je še naprej velik, vendar se izboljšuje zaradi presežka na tekočem računu. Močna rast je podprla nadaljnje zmanjšanje dolga, razdolževanje pa naj bi se upočasnilo, saj naj bi kreditni tokovi v sektorju gospodinjstev in podjetniškem sektorju postali pozitivni. Javni dolg, ki je dosegel najvišjo raven leta 2014, se zmanjšuje, in sicer zaradi močne rasti BDP in zmanjšanja nominalnega primanjkljaja. Bančni sektor je vedno bolj donosen, obseg slabih posojil pa se je še naprej zmanjševal. Vendar je izpostavljenost podjetij in gospodinjstev valutnemu tveganju (predvsem zaradi eura) še naprej vir slabosti. Gospodarsko okolje se sicer izboljšuje, vendar je bilo zelo malo napredka pri sprejetju ukrepov politik za odpravo makroekonomskih neravnotežij, vključno s povečanjem še vedno majhnega potenciala rasti.

Ciper se sooča s čezmernimi neravnotežji. Zelo visok delež slabih posojil obremenjuje finančni sektor, gospodarstvo pa ovira visoka raven zasebnega, javnega in zunanjega dolga, pri čemer je stopnja brezposelnosti, čeprav se znižuje, še vedno razmeroma visoka, potencialna rast pa šibka. Tekoči račun še vedno izkazuje primanjkljaj, ki se povečuje, in ne zadošča za zagotavljanje vzdržnega razvoja velikih nakopičenih neto zunanjih obveznosti. Zasebni dolg se le počasi zmanjšuje, kreditni tokovi v zasebni sektor pa se izboljšujejo kljub zelo visokim ravnem zasebnega dolga. Prizadevanja bank za restrukturiranje posojil, močna ciklična rast in izvajanje preteklih reform so omogočili zmanjšanje slabih posojil, vendar je njihov obseg še vedno velik. Slabo sodno uveljavljanje pogodb, neučinkovitost pravosodnega sistema, ozka grla pri izvajanju zakonodaje o sodni razglasitvi zapadlosti hipoteke in insolventnosti ter slaba disciplina pri odplačevanju dolgov ovirajo razdolževanje v zasebnem sektorju in zmanjševanje slabih posojil. Zmerna fiskalna naravnanost in aktivna politika upravljanja dolga sta pospešila zmanjšanje javnega dolga. Potreben je ponovni reformni zagon, zlasti za zmanjšanje javnega dolga, izboljšanje konkurenčnosti, pospešitev zmanjšanja slabih posojil in povečanje potencialne rasti.

Francija se sooča z neravnotežji. Slabosti izhajajo iz visokega javnega dolga in šibke dinamike konkurenčnosti ob nizki rasti produktivnosti ter imajo čezmejne učinke. Zmerna rast plač podpira nadaljnje izboljšanje stroškovne konkurenčnosti, umirjena rast produktivnosti pa deluje kot ovira. Slaba odzivnost trga dela na spreminjajoče se pogoje povpraševanja in

ponudbe ter nekateri elementi poslovnega okolja še vedno ovirajo nestroškovno konkurenčnost. Delež javnega dolga v BDP se je leta 2017 še povečal, vendar naj bi se leta 2018 in 2019 stabiliziral. Tako so se predhodno negativni trendi umirili, gospodarske razmere se izboljšujejo, prizadevanja za reforme pa se krepijo. Nedavno napovedani in izvedeni ukrepi politik imajo lahko srednjeročno pozitivne učinke v državi in zunaj nje. Dosežen je bil napredek na več področjih, vključno s trgom dela in obdavčitvijo, medtem ko napovedane pobude za izboljšanje poslovnega okolja, poklicnega izobraževanja in usposabljanja, denarnih nadomestil za brezposelnost in pokojninskih sistemov še niso bile izvedene. Potrebni so nadaljnji ukrepi za izboljšanje dostopa iskalcev zaposlitve do trga dela, poenostavitev davčnega sistema in pregled javnofinančnih odhodkov, da bi se zagotovila vzdržnost javnih financ in povečal potencial rasti.

Nemčija se sooča z neravnotežji. Stalno velik presežek na tekočem računu ima čezmejne učinke in odraža umirjeno raven naložb glede na prihranke v zasebnem in javnem sektorju. Presežek, predvsem s tretjimi državami, se je od leta 2016 nekoliko zmanjšal in naj bi se v prihodnjih letih še naprej postopno zmanjševal zaradi povečanja domačega povpraševanja, medtem ko naj bi v obdobju, ki ga zajema napoved, ostal na najvišji ravni doslej. Čeprav rast vedno bolj temelji na domačem povpraševanju, so potrošnja in naložbe kot delež BDP še naprej omejene kljub ugodnim cikličnim pogojem in pogojem financiranja ter potrebam po naložbah v infrastrukturo, za katere obstaja fiskalni manevrski prostor. Sprejeti so bili številni ukrepi za okrepitev javnih naložb, vendar ta prizadevanja še niso privedla do trajnostnega povečanja javnih naložb kot deleža BDP. Omejen je bil tudi napredek pri obravnavi priporočil na drugih področjih.

Irska se sooča z neravnotežji. Visoke ravni javnega in zasebnega dolga ter neto zunanjih obveznosti predstavljajo slabosti, vendar so se razmere znatno izboljšale. Močna rast produktivnosti v preteklih letih kaže na izboljšano konkurenčnost in pozitiven saldo tekočega računa, zaradi česar se hitro znižujejo visoke ravni neto zunanjih obveznosti. Močna gospodarska rast še naprej podpira razdolževanje v zasebnem sektorju, vendar je raven zasebnega dolga še vedno visoka, čeprav je treba pri oceni dolga podjetij upoštevati velik vpliv dejavnosti mednarodnih podjetij. Zadolženost gospodinjstev pa je po drugi strani na splošno v skladu z gospodarskimi temelji. Javni dolg naj bi se še najprej zmanjševal, primanjkljaj pa se približuje ravnotežju. Cene stanovanj hitro rastejo, čeprav z verjetno podcenjenih ravni, s čimer se tudi krepijo bilance stanja gospodinjstev. Banke so dobro dokapitalizirane, njihova donosnost pa se postopoma izboljšuje. Obseg slabih posojil je sicer še vedno velik, vendar se še naprej zmanjšuje. Za odpravo teh slabosti so bili sprejeti ukrepi politike, vendar bo za nekatere potreben čas, da bodo imeli pričakovani učinek.

Italija se sooča s čezmernimi neravnotežji. Visok javni dolg in dolgotrajna šibka dinamika produktivnosti ob še vedno visoki stopnji slabih posojil in brezposelnosti pomenita tveganja s čezmejnimi učinki v prihodnosti. Delež javnega dolga naj bi se stabiliziral, vendar se zaradi poslabšanja strukturnega primarnega salda še ni začel konkretno zmanjševati. Zunanja konkurenčnost se je izboljšala, vendar je zaradi šibke rasti produktivnosti, povezane s strukturnimi ovirami, ki še naprej ovirajo učinkovito razporejanje proizvodnih dejavnikov v gospodarstvu, vedno višjih stroškov dela na enoto in na splošno nizke inflacije težko nadoknaditi pretekle velike izgube konkurenčnosti. Tržni pritiski na bančni sektor so se umirili, med drugim tudi zaradi tega, ker je vlada podprla dokapitalizacijo nekaterih bank v težavah. Obseg slabih posojil se je šele nedavno začel zmanjševati ter še vedno negativno vpliva na potrebe bank po kapitalu, njihov dobiček in njihove posojilne politike. Reformni zagon se je nekoliko upočasnil, vendar je bil pri obravnavi priporočil dosežen določen napredek. Izvaja se več ukrepov, zlasti na področjih politike trga dela in socialne politike, civilnega pravosodja in poslovnega okolja.

Nizozemska se sooča z neravnotežji. Visoka raven zasebnega dolga in velik presežek na tekočem računu sta vira neravnotežij s čezmejnimi učinki. Velik presežek na tekočem računu, ki v glavnem odraža strukturne značilnosti gospodarstva in politično ureditev v zvezi z nefinančnimi družbami ter je deloma posledica pritiskov razdolževanja, se je sicer nedavno povečal, vendar naj bi se nekoliko zmanjšal. Delež javnega dolga v BDP se je v zadnjih letih le zelo postopoma zmanjšal, in sicer na podlagi gospodarske rasti. Hkrati pa se ponovno povečuje nominalna zadolženost gospodinjstev, saj se zaradi okrevanja trga stanovanjskih nepremičnin zvišujejo nominalne ravni hipotekarnega dolga. Nedavno napovedane reforme, kot sta pospešitev zmanjšanja davčne olajšave za hipotekarne obresti in fiskalna spodbuda, bi morale prispevati k povečanju skupnega povpraševanja.

Portugalska se sooča z neravnotežji. Velike neto zunanje obveznosti, zasebni in javni dolg ter velik delež slabih posojil predstavljajo slabosti, ki jih spremlja nizka rast produktivnost. Za zagotovitev prilagoditve neto zunanjih obveznosti sta potrebna zmerno stanje na tekočem računu in ohranitev večje konkurenčnosti. Delež zasebnega dolga se še naprej zmanjšuje z visokih ravni, in sicer zaradi ponovne nominalne rasti in nekoliko negativnih kreditnih tokov, prav tako pa naj bi se ob stalnih potrebah po razdolževanju začel zmanjševati delež javnega dolga v BDP. Intervencije v finančnem sektorju so prispevale k zmanjšanju tveganj za stabilnost, čeprav banke še vedno ovirata nizka donosnost in velik obseg slabih posojil, ki pa so se kljub temu začela zmanjševati. Višja rast produktivnosti je ključnega pomena za boljše obete glede konkurenčnosti, razdolževanja in potencialne rasti. Brezposelnost že več let močno pada. Še vedno obstajajo vrzeli v politikah, zlasti v smislu izvajanja napovedanih ukrepov za zmanjšanje slabih posojil in izboljšanje poslovnega okolja. Spremljati bo treba sprejetje in izvajanje več reformnih načrtov, vključno z ukrepi za odpravo segmentacije trga dela in fiskalnimi strukturnimi reformami za izboljšanje vzdržnosti javnih financ.

Slovenija se ne sooča z neravnotežji. Tveganja, ki so izhajala iz slabosti v bančnem sektorju, zadolženosti podjetij in kratkoročnega fiskalnega položaja, so se zmanjšala. Javni dolg je dosegel najvišjo raven leta 2015 in se od takrat zmanjšuje. Podjetniški sektor se je znatno razdolžil, kar je oslabilo naložbe in potencialno rast. Vendar se naložbe ponovno povečujejo, prilivi neposrednih tujih naložb pa so v zadnjih letih precej okrevali. Prestrukturiranje bančnega sektorja je sovpadalo s hitrim krčenjem deleža slabih posojil. Sprejeti so bili ukrepi politik, ki so prispevali k odpravi neravnotežij, vendar so ukrepi za okrepitev vzdržnosti pokojninskega in zdravstvenega sistema ter sistema dolgotrajne oskrbe še naprej ključna prednostna naloga.

Španija se sooča z neravnotežji. Visoka raven zunanjega in notranjega dolga, in sicer tako javnega kot zasebnega, ob visoki stopnji brezposelnosti še naprej predstavlja slabosti s čezmejnimi učinki. Ponovno zunanje uravnoteženje napreduje po zaslugi presežkov na tekočem računu, zabeleženih od leta 2013. Vendar so neto zunanje obveznosti še vedno visoke, pri čemer bo morala država dlje časa beležiti stalne presežke na tekočem računu, da bi te obveznosti dosegle zmerne ravni. Napreduje tudi zmanjševanje dolga zasebnega sektorja, ki ga podpirajo ugodni pogoji za rast, vendar še vedno obstajajo potrebe po razdolževanju. Bolj zdrav finančni sektor spodbuja gospodarsko dejavnost, delež slabih posojil pa se je dodatno zmanjšal. Kljub močni nominalni rasti BDP se je delež javnega dolga v BDP šele začel počasi zmanjševati, pri čemer naj bi se primanjkljaji skozi čas skrčili. Brezposelnost se še naprej zmanjšuje, vendar je še vedno zelo visoka, visoka stopnja segmentacije trga dela pa ovira hitrejšo rast produktivnosti dela. Napredek pri politikah je bil dosežen zlasti v obdobju 2012–2015, pri izvajanju priporočil pa je bil nedavno dosežen le omejen napredek. Še vedno namreč obstajajo izzivi, zlasti v zvezi s fiskalnim upravljanjem, aktivnimi politikami trga dela ter izboljšanjem inovacij, znanj in spretnosti za povečanje nestroškovne konkurenčnosti.

Švedska se sooča z neravnotežji. Precenjene cene stanovanj skupaj z nadaljnjim povečanjem zadolženosti gospodinjstev predstavljajo tveganja neurejene odprave neravnotežij. Že tako visoka zadolženost gospodinjstev še naprej raste. Cene stanovanj hitro in praktično neprekinjeno rastejo že približno 20 let. V zadnjem četrtletju leta 2017 je bila sicer zabeležena negativna rast, vendar kazalniki vrednotenja kažejo na to, da so cene stanovanje še naprej zelo visoke glede na gospodarske temelje. Banke so sicer ustrezno kapitalizirane, vendar bi neurejena odprava neravnotežij lahko vplivala tudi na finančni sektor, saj so banke vse bolj izpostavljene s hipotekarnimi posojili gospodinjstev. V takem primeru bi lahko glede na sistemsko finančno povezanost prišlo do učinkov prelivanja na sosednje države. Organi se dobro zavedajo vse večjih tveganj, tako da so bili v zadnjih letih sprejeti ukrepi za omejitev rasti hipotekarnih dolgov in gradnjo stanovanj. Vendar doslej izvedeni ukrepi politik niso zadostovali za odpravo precenjenosti v sektorju stanovanjskih nepremičnin in še vedno obstajajo ključne vrzeli v politikah, zlasti v zvezi z davčnimi spodbudami za lastništvo stanovanj ter delovanjem ponudbe stanovanj in najemniškega trga.